

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Το σχολικό συγκρότημα της Κουντουριώτου 1
(Γυμνάσιο Θηλέων)

Ρέθυμνο 1996

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ 3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Κάτι για να αρχίσουμε

« Δεν αγαπά κανείς παρά τα πράγματα που γνωρίζει »¹. Αυτός ήταν ο βασικός στόχος μας, όταν διαλέγαμε σαν περιβαλλοντική ομάδα το θέμα μας : «Το σχολικό συγκρότημα της Κουντουριώτη 1»(Γυμνάσιο Θηλέων). Σε μια εποχή, που σε κανένα δεν περισσεύει καιρός για να γνωρίσει βαθύτερα το γύρω του κόσμο και που το σχολείο έχει πάψει να βρίσκεται στο κέντρο της συνείδησης μαθητών, κοινωνίας και πολιτείας , εμείς επιχειρήσαμε να το γνωρίσουμε και να το αγαπήσουμε.

Παράλληλα με τον πρωταρχικό μας στόχο βάλαμε και ένα δεύτερο: Να ασκηθούμε σε ζητήματα έρευνας και τεκμηρίωσης. Έτσι στις αρχικές μας προθέσεις ήταν να εξαντλήσουμε το θέμα μας πολύπλευρα: 1^ο: Να ερευνήσουμε τα σχετικά με την ανώτερη εκπαίδευση των κοριτσιών πριν από την ίδρυση του συγκεκριμένου σχολείου, 2^ο : Να εξετάσουμε το κτιριακό από τη θεμελίωση του μέχρι σήμερα, 3^ο: Να μελετήσουμε διαχρονικά τη σχολική ζωή μέσα σε αυτό , 4^ο: Να αναλύσουμε το πολιτιστικό και κοινωνικό του ρόλο και 5^ο: Να καταγράψουμε τους καθηγητές που δίδαξαν στα εβδομήντα χρόνια λειτουργίας του.

Οι δυσκολίες ενός τέτοιου εγχειρήματος φάνηκαν από την πρώτη κιόλας συνάντηση της ομάδας . Ήταν εξαιρετικά πολυπληθής (τριάντα δύο παιδιά) σε σχέση με τον ένα συντονιστή. Επιπλέον η αρχική μας συμφωνία, να μη φορτωθεί το ήδη βαρύ πρόγραμμα των παιδιών, δε μας άφηνε περιθώρια για δουλειά πέρα από το προβλεπόμενο δίωρο κατά εβδομάδα, αν και την αθετήσαμε αρκετές φορές.

Ένα δεύτερο πρόβλημα ήταν η απειρία μας σε ζητήματα έρευνας και η δυσκολία μας να βρούμε γραπτές πηγές. Βιβλιογραφία διαθέταμε ελάχιστη, αρχείο της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο νομό μας υπάρχει μετά το 1971, ακόμα και τα πρακτικά των συλλόγων καθηγητών, περισσότερο προσβάσιμα για μας παρουσιάζουν χρονικά κενά. Επίσης δύσκολη ήταν και η πρόσβασή μας στα αρχεία των τοπικών εφημερίδων, ελλιπή για το διάστημα πριν το 1930, ογκώδη για τη μεταγενέστερη εποχή. Εδώ το πρόβλημα εκτεινόταν, γιατί πολλές εφημερίδες, εξαιτίας της

¹ Παραλλαγμένη φράση από τη νουβέλα του Α. ντε Σαίντ-Εξυπερύ «μικρός Πρίγκιπας»
(" Δε γνωρίζει κανείς παρά τα πράγματα που ημερώνει". Ημέρωμα => γνωριμία =>αγάπη).

πασίγνωστης στενότητας χώρου στη Δημόσια Βιβλιοθήκη της πόλης μας βρισκόταν στο υπόγειο κι έτσι δε μπορούσαμε να τις προσεγγίσουμε. Τέλος, η δυσκολία κατανόησης της γλώσσας των παλιότερων πηγών μας από τα παιδιά μας έκανε ακόμα πιο δυσκίνητους.

Όλα τα παραπάνω λειτουργούσαν ανασταλτικά για τη δουλειά μας. Έτσι οι αρχικές μας φιλοδοξίες για πολύπλευρη εξέταση του θέματος παραχώρησαν τη θέση τους στην απελπισία, την απόγνωση και τον πανικό, μέχρι να συνειδητοποιήσουμε και να παραδεχτούμε ότι είναι αδύνατο να παρουσιάσουμε μια ολοκληρωμένη εργασία με το χρόνο και τα μέσα που διαθέταμε. Τώρα ξέρουμε ότι δίνουμε μια δουλειά αποτελεσματική. Στην προσπάθειά μας να ερευνήσουμε το απώτερο παρελθόν, παραμελήσαμε σημαντικά το πρόσφατο και βεβαίως, είμαστε έτοιμοι να υποστούμε έλεγχο και κριτική. Αν όμως καταφέραμε να φωτίσουμε, έστω κι ελάχιστα, τα εκπαιδευτικά πράγματα της πόλης μας, είναι για μας μεγάλη ικανοποίηση.

Βάσω Καλαντζή –Βενετάκη
Καθηγήτρια φιλόλογος

Η Δημόσια ανώτερη εκπαίδευση των κοριτσιών του Ρεθύμνου πριν από την ίδρυση του Γυμνασίου Θηλέων(το Ανώτερο ή Γυμνασιακό Παρθεναγωγείο).

Σε παλιότερες εποχές η εκπαίδευση των κοριτσιών στην Ελλάδα θεωρούνταν από περιττή μέχρι και επιζήμια. Ωστόσο από τα μέσα περίπου του 19^{ου} αι. και μετά αρχίζουν, δειλά-δειλά, και τα κορίτσια να απολαμβάνουν τα αγαθά της μόρφωσης. Αυτό συμβαίνει κυρίως στις μεγάλες πόλεις, όπου κάνει την εμφάνισή της και αναπτύσσεται η αστική τάξη, ενώ στην ύπαιθρο εξακολουθεί να επικρατεί το σκοτάδι της απαιδευσιάς, τόσο στις απελευθερωμένες από τον τουρκικό ζυγό περιοχές, όσο και στις υπόδουλες.

Η Κρήτη έμεινε κάτω από το ζυγό της δουλείας περισσότερο χρόνο σε σχέση με την κεντρική Ελλάδα (Πελοπόννησο- Στερεά). Παρόλα αυτά η οθωμανική διοίκηση, ιδιαίτερα μετά την έκδοση του "Χάτι Χουμαγιούν"(1856), μέσα στη γενικότερη εκπαιδευτική πολιτική της παίρνει μέτρα και για την εκπαίδευση των Χριστιανών. Στην εκπαιδευτική προσπάθεια ενεργό μέρος παίρνει η Εκκλησία. Με τις "Μοναστηριακές" και "ενοριακές επιτροπείες" της ιδρύει και ενισχύει οικονομικά τα σχολεία. Η συμβολή αυτή της Εκκλησίας της Κρήτης στην παιδεία εκτείνεται και στην περίοδο της αυτονομίας 1898-1913, αλλά και μετά την ένωση Κρήτης με την Ελλάδα. Στα πλαίσια αυτά η Εκκλησία συντηρεί, σχεδόν αποκλειστικά, τα σχολεία του Ρεθύμνου, πόλης και περιφέρειας. Ανάμεσά τους και το ανώτερο Παρθεναγωγείο Ρεθύμνου.

Ύπαρξη Παρθεναγωγείου "Χριστιανών κορασίδων", στο Ρέθυμνο σημειώνεται στα 1870, όπου φοιτούσαν 120 μαθήτριες. Πρόκειται όμως για το σχολείο αντίστοιχο του Δημοτικού, αφού τότε δεν υπήρχε στην πόλη ούτε ημιγυμνάσιο αρρένων. Ανώτερο Παρθεναγωγείο, είναι πιθανό να ιδρύθηκε ανάμεσα στα 1881-1887, γιατί τότε ψηφίστηκαν νόμοι για την ίδρυση παρθεναγωγείων, παράλληλα μ' εκείνη των Γυμνασίων και των Ημιγυμνασίων, που αφορούσαν την εκπαίδευση των αγοριών.

Βέβαιη είναι η λειτουργία στο Ρέθυμνο Ανώτερου Παρθεναγωγείου στις αρχές του αιώνα μας. Αυτή την πληροφορία μας δίνει ένα λεύκωμα μαθήτριας που αποφοίτησε

στα 1903 και μια φωτογραφία του 1905 που απαθανατίζει μαθήτριες και καθηγήτριες τους.

Το σχολείο αυτό, που φιλοξενούσε κορίτσια των πιο επιφανών οικονομικά και κοινωνικά Ρεθεμνιωτών, ήταν τριτάξιο και στεγαζόταν στο χώρο της Αγίας Βαρβάρας, όπου σήμερα στεγάζεται η δημόσια βιβλιοθήκη. Άλλα στοιχεία συγκεντρώσαμε ελάχιστα, αφού αρχείο δε σώζεται. Ένα δημοσίευμα της εφημερίδας "Κρητική επιθεώρησις" που έφτασε στα χέρια μας με χρονολογία Δεκέμβριος 1914, δίνει την πληροφορία. "*Διορίζεται γυμνασιάρχης εν τω Γυμνάσιω ο πολυμαθέστατος διευθυντής του Παρθεναγωγείου μας ο κ. Μ. Πρεβελάκης*". Ο Μ. Πρεβελάκης είχε διευθύνει το Γυμνάσιο αρένων τρεις φορές: 1908-1912, 1915-1916 και 1921-1926. Είναι πιθανό, λοιπόν, τα χρόνια 1913-1914 να διεύθυνε το Παρθεναγωγείο.

Στα 1918 βρίσκουμε διευθύντρια τη Χρυσή Τσιρινδάκη, που είχε εμπλακεί σε δίκη με τον υφιστάμενο της καθηγητή Χρήστο Ζουράρη με την υποκίνηση γονέων των μαθητριών.

Αναφορικά με τα διδασκόμενα μαθήματα οι πληροφορίες μας είναι, επίσης, ελάχιστα. Σίγουρο είναι ότι οι καθηγητές δίδασκαν ανεξάρτητα από ειδικότητα κάποιο μάθημα, όπως φαίνεται στην περίπτωση Ζουράρη που δίδασκε μαθηματικά και γυμναστική. Ακόμα οι μαθήτριες διδάσκονταν οικιακή οικονομία και ξένη γλώσσα.

Με το απολυτήριο του παρθεναγωγείου οι μαθήτριες μπορούσαν να εγγραφούν στο Αρσάκειο Αθηνών και να πάρουν δίπλωμα δασκάλας. Όσες επιθυμούσαν πανεπιστημιακή μόρφωση έπρεπε να φοιτήσουν στο Γυμνάσιο αρρένων, μετά από κατατακτήριες εξετάσεις σε μαθήματα που δεν είχαν διδαχθεί στο παρθεναγωγείο, όπως τα λατινικά. Το μέτρο αυτό φαίνεται πως δυσαρεστούσε την κοινή γνώμη του Ρεθύμνου. Σε δημοσίευμα της εφημερίδας "Βήμα" (4-9-1919), ο αρθρογράφος διαμαρτύρεται για την άνιση αυτή μεταχείριση αγοριών- κοριτσιών, αφού τα δύο σχολεία θεωρούνται ισότιμα. Αργότερα οι κατατακτήριες εξετάσεις πρέπει να καταργήθηκαν, γιατί άλλος αρθρογράφος στην εφημερίδα "Κρητική επιθεώρησις" (12-10-1924), θεωρεί ότι η παρεχόμενη μόρφωση στο Γυμνασιακό Παρθεναγωγείο είναι κατώτερη και η χωρίς εξετάσεις εγγραφή τους στο γυμνάσιο αρρένων "αποτελεί πλήγμα κατά της παιδείας".

Το τριτάξιο Παρθεναγωγείο έγινε τετρατάξιο, δεν ξέρουμε πότε ακριβώς αλλά σίγουρα πριν το 1920, όπως θα φανεί παρακάτω. Επειδή οι αίθουσες του κτιρίου της Αγίας Βαρβάρας δεν επαρκούσαν για τις διδακτικές ανάγκες, το Συμβούλιο της "Μοναστηριακής Επιτροπείας" που είχε, όπως είπαμε, τη φροντίδα της εκπαίδευσης στο νομό, αποφάσισε την ανέγερση σύγχρονου οικήματος για την εκπαίδευση των μαθητριών.

Το ιστορικό της ίδρυσης του Γυμνασίου Θήλεων

Επικεφαλής της διαδικασίας ίδρυσης του Ανώτερου Παρθεναγωγείου και αργότερα Γυμνασίου Θήλεων τέθηκε ο εμβριθέστατος και φιλοπρόοδος επίσκοπος Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου Τιμόθεος Βενέρης (1916-1933). Μετά από εισήγησή του η Μοναστηριακή Επιτροπεία, με πρόεδρο τον ίδιο και μέλη τους Βασίλη Σπανδάγο και Ιωάννη Κασσιμάτη προχώρησε στην αριθμό 51|1920 απόφασή της για την οικοδόμησή εκπαιδευτηρίου "προς εκπαίδευσιν εν αυτώ των μαθητριών του Γυμνασιακού Παρθεναγωγείου".

Η επόμενη Μοναστηριακή Επιτροπεία με πρόεδρο επίσης τον Τιμόθεο Βενέρη και μέλη τους Μιχάλη Παπαδάκη και Ιωάννη Μανουδάκη ζήτησε από το Δήμο Ρεθύμνης την παραχώρηση οικοπέδου, επί δημαρχίας Παντελή Πετυχάκη (1921-1922) και προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου του Στυλιανού Κωστογιάννη. Το Δημοτικό Συμβούλιο με την αριθμό 130|23-10-1921 απόφαση του εγκρίνει την παραχώρηση οικοπέδου 3.375m² στο χώρο του άλλοτε οθωμανικού νεκροταφείου (τούρκικα μεζάρια). Το κείμενο της απόφασης παραχώρησης του οικοπέδου είναι το παρακάτω : Αριθμ. αποφ. 130|23-10-1921.

Το Δημοτ. Συμβούλιο

.....
.....
Αποφασίζει ομοφώνως:

Παραχωρεί δωρεάν εις την Μοναστηριακήν Επιτροπείαν Ρεθύμνης οικόπεδον εκτάσεως τριών χιλιάδων τριακοσίων εβδομήκοντα πέντε (3.375) τετραγωνικών μέτρων κείμενον εκτός του χώρου των υπέρ του Δήμου απαλλοτριωθέντων Μουσουλμανικών Νεκροταφείων, αρχόμενου από της δυτικής πλευράς του οικήματος όπερ στεγάζει σήμερον το κοινωφελές ταμείον, καταλαμβάνου μέρος της βατής οδοϋ Ρεθύμνης -Μασταμπά και εφαπτόμενον της οδοϋ Ρεθύμνης -Χανίων (νυν Λεωφόρον Π. Κουντουριώτου) προς το σκοπόν όπως η Μοναστηριακή Επιτροπεία Ρεθύμνης οικοδομήση επ' αυτού δαπάναις του Μοναστηριακού Ταμείου, κατάστημα Γυμνασιακού Παρθεναγωγείου.

Ακριβές απόσπασμα της υπ' αριθμό 130 αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου Ρεθύμνης.

Η παρά τη Δημαρχία
Βοηθός γραμματέας
Δέσποινα Σπυριδάκη

Εκτός από την αριθμό 51|1920 απόφαση της Μοναστηριακής Επιτροπείας υπήρξε και μια ακόμα, η αριθμό 98|1923. Η απόφαση αυτή, εκτιμούσε, ότι αφορούσε αυτή καθαυτή την οικοδόμηση του εκπαιδευτηρίου.

Η θεμελίωση του "καταστήματος Γυμνασιακού Παρθεναγωγείου" έγινε στα 1923 ή 1924 επί δημαρχίας Μενέλαου Παπαδάκη (1923-1925). Ο γηραιότερος από τους συνομιλητές μας κ. Κώστας Ξεζάκης που θυμάται το γεγονός της θεμελίωσης μας λέει: <<Η εκκλησία των Τεσσάρων Μαρτύρων ήταν έξω από την πόλη και νότια της εκκλησίας ήταν μια έκταση πευκόφυτη κατά το πλείστον και αγροτική περιοχή. Εγώ ήρθα μαθητής στο Ρέθυμνο το 1922-23 και δε θυμάμαι ακριβώς αν το '23 ή το '24 θεμελιώθηκε για πρώτη φορά στο χώρο αυτό, νότια των Τεσσάρων Μαρτύρων ένα Παρθεναγωγείο. Ήμουν μικρό παιδί τότε. Μας πήρανε από το Γυμνάσιο που τότε εστεγάζετο σε αίθουσες γύρω από τη σημερινή Μητρόπολη συντεταγμένους για να παρακολουθήσουμε τη θεμελίωση ενός νέου εκπαιδευτηρίου.....
Επειδή ήμουν μικρός εγώ, στεκόμουν σχετικώς μπροστά, κοντά -κοντά. Θυμάμαι λοιπόν ότι ήταν ο τότε Επίσκοπος Τιμόθεος Βενέρης και επίσης θυμάμαι και νομίζω ότι δεν κάνω λάθος, δήμαρχος τότε ήταν κάποιος Μενέλαος Παπαδάκης και τον θυμάμαι γιατί φόραγε χρυσά γυαλιά και κάνανε εντύπωση. Εγώ ήθελα να δω πως γίνεται η θεμελίωση, θ' αρχίσει να κτίζει κάποιος, και είδα με έκπληξη το εξής:" Είχαν ρίξει στο χαντάκι που είχαν ανοίξει μερικές πέτρες και δεν θυμάμαι ακριβώς ποιος έπιασε το παλαμάκι και έριξε μερικές παλαμιές λάσπη, που ήταν έτοιμη σε ένα δοχείο, και έριξε πάνω σ' αυτές τις πέτρες..... Οι δε Ρεθυμνιώτες έλεγαν που πάνε να το χτίσουν αυτό το Γυμνάσιο, έξω από την πόλη, στην ερημιά !!!

Δε μπορέσαμε να μάθουμε το όνομα του εργολάβου που ανάλαβε την οικοδόμηση, ή ποιος έκανε τα σχέδια και αν οι εργασίες προχώρησαν αρκετά γρήγορα. Όμως στα 1926 το Παρθεναγωγείο είχε αποπερατωθεί . Γι' αυτό μας

πληροφορούν δύο επιγραφές: η πρώτη βρίσκεται πάνω από την κύρια είσοδο, στη βόρεια πλευρά και είναι ένα στιχούργημα του ίδιου του Τιμόθεου Βενέρη:

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΙ ΜΟΝΑΙ ΠΟΥ ΜΕΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΓΓΙΑ
ΕΔΩΚΑΝ ΦΩΤΑ ΑΣΥΛΟΥ ΣΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΤΗΝ ΕΛΠΙΔΑ ΓΕΝΝΑΙΟΔΩΡΩΣ
ΗΓΕΙΡΑΝ ΥΠΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ
ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΤΟΥΤΟΝ ΒΩΜΟΝ ΣΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑΝ
ΕΤΣΙ ΣΩΤΗΡΙΩ *απκς'*
+Ο ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ
ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Η δεύτερη είναι στο νότιο τοίχο του διαδρόμου του ισογείου, στη βάση της εικόνας του Χριστού που ευλογεί τα παιδιά. Μας πληροφορεί τα εξής:

ΑΝΗΓΕΡΘΗ ΕΚ ΒΑΘΡΩΝ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΝ
ΤΟΥΤΟ ΧΟΡΗΓΙΑ, ΤΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ
ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΕΝ ΕΤΕΙ ΣΩΤΗΡΙΩ, *απκς'*
ΕΠΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ
ΤΙΜΟΘΕΟΥ ΒΕΝΕΡΗ

Η Μοναστηριακή Επιτροπεία με την αριθμ.115|21-10-1927 παραχωρεί το Παρθεναγωγείο στην Ενοριακή Επιτροπεία της πόλεως Ρεθύμνης, η οποία δέχεται την παραχώρηση σε Συνεδρίαση της στις 27-10-1927. Στις 29-10-1927 οι παραπάνω ενέργειες επικυρώνονται με το αριθμό 28828 συμβόλαιο στο συμβολαιογραφείο του Γ. Λουκάκη. Τα κείμενα παραχώρησης και αποδοχής είναι τα επόμενα.

Α. αποφ.115

Συνεδρία της 21^{ης} Οκτωβρίου 1927

Η Μοναστηριακή Επιτροπεία Ρεθύμνης

Συγκειμένη εκ του προέδρου αυτής του θεοφιλέστατου επισκόπου Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Τιμόθεου Βενέρη και των μελών κ.κ. Γεωργίου Ι. Τσουδερού ιατρού και Γεωργίου Α. Ματθαιουδάκη υπολοχαγού παρόντος και του Γραμματέως της Γεωργ. Α. Πρεβελάκη. Συνελθούσα σήμερον εν τω Γραφείω της Ιεράς Επισκοπής. Κατά την συνεδρίασιν ταύτην ο θεοφιλέστατος κ. πρόεδρος είπεν ότι η Μοναστηριακή αυτή Επιτροπεία έχει, κατόπιν και νομίμου εγκρίσεως, οικοδομήσει εκπαιδευτήριον επί της οδού Π. Κουντουριώτου τη πόλεως Ρεθύμνης αποτελούμενον εξ οκτώ δωματίων και συναφούς αυλής χρήσιμου δια γυμναστήριου, συνορευόμενου νοτίως και δυτικώς με κτήματα του Δήμου Ρεθύμνης, προς βοράν δε με λεωφόρο Π. Κουντουριώτου και προς ανατολάς με οδόν Μάρκου Μουσούρου, προορισμένον, συμφώνως προς τας υπ' αριθμ. 51 του 1920 και 98 του 1923 αποφάσεις της Μοναστηριακής Επιτροπέας, προς εκπαιδευσιν εν αυτώ των μαθητριών του Γυμνασιακού Παρθεναγωγείου· προέτεινε δε όπως το οικοδόμημα τούτο προς τον σκοπόν της διατηρήσεως αυτού πάντοτε ως εκπαιδευτηρίου των θηλέων και συμφώνως προς τας αρχικώς λειφθείσας αποφάσεις υπό της Μοναστηριακής Επιτροπέας και ίνα διατηρείται πάντοτε εν καταστάσει εξυληρευτούση την διαρκή αυτού συντήρησιν και την χρησιμοποίησιν του ως ανωτέρω, παραχωρηθή εις την Ενοριακήν Επιτροπείαν πόλεως Ρεθύμνης, όπως αυτή μεριμνά και επιμελήται της προσήκουσης αυτού συντηρήσεως εν τω μέλλοντι ως Παρθεναγωγείου και υπό τον όρον όπως μη χρησιμοποιηθή άλλως καθ' οιονδήποτε τρόπον, αλλά παρέχεται διαρκώς και εσάει δωρεάν προς φοίτησιν και διδασκαλίαν εν αυτώ των μαθητριών του εκάστοτε εν τη πόλει Ρεθύμνης ανωτέρου εκπαιδευτηρίου Θηλέων.

Σκεφθείσα .

Επειδή τα υπό του θεοφιλέστατου κ. προέδρου αυτής ως ανωτέρω προτεινόμενα εξωληρευτούσιν και εξασφαλίζουσιν τον σκοπόν ον απ' αρχής προέθετο η Μοναστηριακή αυτή Επιτροπεία. Επομένως δέον όπως γίνωσι ταύτα δεκτά και γίνη η προτεινόμενη παραχώρησις.

Δια ταύτα

Αποφαίνεται .

Δέχεται την προκειμένην πρότασιν του θεοφιλέστατου κ. προέδρου αυτής.

Εγκρίνει να παραχωρηθή εις την Ενοριακήν Επιτροπείαν πόλεως Ρεθύμνης το δαπάναις του Μοναστηριακού ταμείου Ρεθύμνης και επί της οδοῦ Π. Κουντουριώτου ανεγερθέν εκπαιδευτήριον αποτελούμενον εξ οκτώ δωματίων και συναφούς αυλής χρήσιμου δια γυμναστήριον συνορευόμενον νοτίως και δυτικώς με κτήματα του Δήμου Ρεθύμνης, βορείως με λεωφόρον Π. Κουντουριώτου και ανατολικώς με οδόν Μάρκου Μουσούρου, όπως αυτή μεριμνά και επιμελήται της προσηκούσης αυτώ συντηρήσεως εν τω μέλλοντι ως ΠαρθENAγωγείου άνευ αναμείξεως οιονδήποτε άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου και υπό τον όρον όπως μη χρησιμοποιηθή άλλως καθ' οιονδήποτε τρόπον, αλλά παρέχεται διαρκώς και εσάει δωρεάν προς φοίτησιν και διδασκαλίαν εν αυτώ των μαθητριών του εκάστοτε εν τη πόλει ανωτέρου εκπαιδευτηρίου των θηλέων.

Εν Ρέθυμνη αθημερόν
Ο πρόεδρος
+ ο Ρεθύμνης και αυλοποτάμου
Τιμόθεος

Τα μέλη
Γ. Τσουδερός
Γ. Α. Ματθαιουδάκης

Ο γραμματεῦς
Γ. Α. Πρεβελάκης
Ακριβές αντίγραφον εν Ρεθύμνη αθημερόν
Ο γραμματεῦς
Γ. Πρεβελάκης

Β. Πράξις

Ενοριακή Επιτροπεία της πόλεως Ρεθύμνης
Συνεδρίασις της 27 Οκτωβρίου 1927

Παρόντων

Του Αρχιερατικού αντιπροσώπου Αιδ. Γεωργίου Φραγάκι οικονόμου προεδρευόντος κωλυομένου του προέδρου αυτής θεοφιλέστατου επισκόπου Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Τιμόθεου και των μελών Πέτρου Μανουσάκι, Λεωνίδα Δρανδάκι, Χαράλαμπο Πατσουράκι, Εμμανουήλ Φραγκιαδάκι και Νικολάου Σ. Σταυριδάκι.

Ο προεδρεύων ανακοίνωσε το υπ' αριθμόν 384 και χρονολογίαν 27 Οκτωβρίου έγγραφον της Μοναστηριακής Επιτροπείας Ρεθύμνης και την σχετικήν υπ' αριθμόν 115 της 21 Οκτωβρίου 1927 απόφασιν αυτής, δι' ης <<Παραχωρείται εις την Ενοριακήν Επιτροπείαν της πόλεως Ρεθύμνης το ανεγερθέν δαπάναις του Μοναστηριακού ταμείου Ρεθύμνης και επί της οδοῦ Π. Κουντουριώτου της πόλεως Ρεθύμνης ανεγερθέν εκπαιδευτήριον αποτελούμενον εξ' οκτώ δωματίων και συναφούς αυλής χρήσιμου δια γυμναστήριον συνορευόμενον νοτίως και δυτικώς με κτήματα του Δήμου Ρεθύμνης, βορείως με λεωφόρον Π. Κουντουριώτου και ανατολικώς με οδόν Μάρκου Μουσούρου, όπως η Ενοριακή Επιτροπεία Ρεθύμνης μεριμνά και

επιμελήται της προσηκούσης αυτό συντηρήσεως εν τω μέλλοντι, ως Παρθεναγωγείου, άνευ αναμείξεως οιοδήποτε άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου και υπό τον όρον όπως μη χρησιμοποιηθή άλλως καθ' οιοδήποτε τρόπο, αλλά παρέχεται διαρκώς και εσαεί δωρεάν προς φοίτηση και διδασκαλίαν εν αυτό των μαθητριών του εκάστοτε εν τη πόλει Ρεθύμνης ανώτερου εκπαιδευτηρίου θηλέων>> και προέτεινεν όπως η Ενοριακή Επιτροπεία αποδέχθη την τοιαύτην παραχώρησιν και σύμπραξιν εις την σύνταξιν του απαιτούμενου συμβολαιογραφικού τίτλου, συμφώνως προς τω ανώτερω αναφερόμενον έγγραφον της Μοναστηριακής Επιτροπείας Ρεθύμνης.

Η Ενοριακή Επιτροπεία λαβούσα υπ' οψιν το κοινωφελές της τοιαύτης δωρεάς και της ηθικής και νομικής υποχρεώσεως ην έχει συμφώνως και προς τας διατάξεις του άρθρου 155 του υπ' αριθμού 276. Καταστατικού νόμου της εν Κρήτη Ορθοδόξου Εκκλησίας, όπως επιμελήται και δαπανά δια την συντήρησιν διδαστηρίων, Αποφαίνεται παμψηφεί.

Αποδέχεται την ανωτέρω αναφερόμενην δωρεάν υπό τους ανωτέρω λεπτομερώς προσδιοριζόμενους όρους.

Ανατήθησι τω προέδρω αυτής την ανακοίνωσιν της παρούσης αποδοχής προς την Μοναστηριακήν Επιτροπείαν του Νομού Ρεθύμνης με την διαβεβαίωσιν της πλήρους εκτελέσεως των εν τη μνησθήσει απόφασει της Μοναστηριακής Επιτροπείας όρων προς διηλεκτή εξυπηρέτησιν της εκπαιδεύσεως της θρησκευτικής και ηθικής μορφώσεως των μαθητριών του εκάστοτε εν τη πόλει Ρεθύμνης ανώτερου εκπαιδευτηρίου θηλέων και αποφασίζει την συμφώνως προς τα ανωτέρω σύνταξιν του απαιτούμενου συμβολαιογραφικού εγγράφου και την νόμιμον μεταγραφήν τούτου.

Έγένετο εν Ρέθυμνω και εν τω γραφείω της Ενοριακής Επιτροπείας της πόλεως Ρεθύμνης την εικοστή εβδόμην(27)του μηνός Οκτωβρίου του έτους χίλια εννιακόσια είκοσιν επτά(1927).

Ο προεδρεύων
(Τ.Σ.) +Γεώργιος κ. Φραγάκις

Τα μέλη
Πέτρος Μανουσάκις
Λεωνίδας Δρανδάκις
Χαράλαμπος Πατσουράκις
Εμμανουήλ Φραγγιουδάκις
Νικόλαος Σ. Σταυριδάκις

[ο, τω] ακριβές αντίγραφον
Εν Ρέθυμνω αυθυμερόν
Ο ποεδρεύων
+(υπογραφή +Γ. Φραγάκι)

Στις 30 Οκτωβρίου 1927, επί της δημαρχίας Τίτου Πετυχάκη έγιναν με εξαιρετική λαμπρότητα τα εγκαίνια του νέου εκπαιδευτηρίου. Τον αγιασμό ακολούθησε η ομιλία του Επισκόπου Τιμόθεου Βενέρη καθώς και ευχαριστήριοι λόγοι, του προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου Πέτρου Μανουσάκη, της διευθύντριας του Παρθεναγωγείου Αθανασιάδου, εκπροσώπου των μαθητριών και συγχαρητήριοις λόγος του Μιχαήλ Πρεβελάκη.

Το νέο κτίριο, αρχικά αποτελούνταν μόνο από το ισόγειο και διέθετε οκτώ δωμάτια, πέντε αίθουσες διδασκαλίας και τρία γραφεία. Επειδή όμως δεν επαρκούσαν γιατί ο αριθμός των μαθητριών αυξανόταν χρησιμοποιούνταν παράλληλα και η βόρεια πτέρυγα του παλιού διδαστηρίου της Αγίας Βαρβάρας.

Ο θεσμός του τετρατάξιου Παρθεναγωγείου κράτησε ως τα 1934. Από το σχολικό έτος 1934-1935 θεσπίστηκε το εξατάξιο Γυμνάσιο θηλέων. Τότε φαίνεται ότι έγινε η επέκταση του Πρώτου ορόφου και το σχολείο πήρε τη μορφή του νεοκλασικού οικοδομήματος που βλέπουμε σήμερα. Λόγω των εργασιών που γίνονταν, οι

μαθήτριες της πρώτης τάξης εκείνη τη χρονιά φοίτησαν στο Γυμνάσιο Αρρένων, όπως μας πληροφορεί η κ. Χρυσή Γερακάρη-Παπαδογιωργάκη.

Η κρατική χρηματοδότηση της επέκτασης φαίνεται πως υπαγόρευσε την ανάγκη, ώστε η Ενοριακή Επιτροπεία πόλεως Ρεθύμνης να παραχωρήσει το σχολείο "δια δωρεάς εν ζωή στη Σχολική Εφορία" με την υπ' αριθμό 73|13-6-37 πράξη της. Η πράξη της δωρεάς θέτει σαν όρο να επανέρχεται το κτίριο αυτοδικαίως στην κυριότητα του Ιερού Ναού Εισοδίων στην περίπτωση που πάψει να χρησιμοποιείται ως "Σχολή Μέσης Εκπαιδύσεως παντός τύπου".

Στα χρόνια 1935-1939 το Γυμνάσιο θηλέων ή αλλιώς " Σχολή Μέσης Εκπαιδύσεως λειτουργεί με υποδειγματικό τρόπο με τη διεύθυνση της Μαρίας Παλυμενάκου. Στα χρόνια του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου και της Κατοχής λειτουργεί σαν μεικτό, λόγω της επίταξης του Γυμνασίου Αρρένων. Από την απελευθέρωση μέχρι τα 1948 θα απειληθεί με κατάργηση. Μετά το 1948 θα ξαναλειτουργήσει κανονικά, με Γυμνασιάρχη το Νίκο Κοπανάκη. Εκείνη την περίοδο και μέχρι το 1958 ονομάζεται οκτατάξιο, αλλά γιατί μπορούσαν οι μαθήτριες να φοιτήσουν σ' αυτό μετά την αποφοίτησή τους από την Δ΄ Δημοτικού.

Μετά την Κατοχή και τον εμφύλιο ο αριθμός των μαθητριών αυξάνονταν όλο και περισσότερο. Από 350 που είχε κατά την ίδρυσή του έφτασαν περίπου τις 1.000 στα τέλη της δεκαετίας του '50. Υπάρχει ανάγκη νέας επέκτασης. Έτσι με απαλλοτρίωση τμήματος, του οικοπέδου Δημητρακάκη κατασκευάζεται στα 1960-1961 η δυτική τριώροφη πτέρυγα με οκτώ αίθουσες και τρία γραφεία επί γυμνασιαρχίας Π. Πλαγιανάκου.

Στα 1965 με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση Παπανδρέου γίνεται διχοτόμηση του εξατάξιου Γυμνασίου σε τριετές Γυμνάσιο και τριετές Λύκειο. Αυτός ο χωρισμός κράτησε μέχρι το 1967, οπότε τον κατάργησε η Χούντα με το νόμο 651/70.

Στην περίοδο 1968-1970 ο αριθμός των μαθητριών είχε φτάσει τις 1.400 και τότε έγινε άλλη επέκταση. Επί γυμνασιαρχίας Κ. Ξεξάκη συμπληρώθηκε η δυτική πτέρυγα, όπως την ξέρουμε σήμερα.

Το πολυπληθές αυτό σχολείο λειτούργησε σαν Ενιαίο Γυμνάσιο θηλέων μέχρι το 1974. Μετά διχοτομήθηκε σε Α΄ Γυμνάσιο θηλέων που κατέλαβε το παλιό κτίριο και σε Β΄ που εγκαταστάθηκε στη νέα πτέρυγα. Από το 1976 τα δύο εξατάξια σχολεία του συγκροτήματος διαιρέθηκαν σε τριετή Γυμνάσια και τριετή Λύκεια.

Από το 1980, με τη μεικτοποίηση των σχολείων αλλάζουν ονόματα. Έτσι στο παλιό κτίριο στεγάζονται το 3^ο Γυμνάσιο και το 3^ο Λύκειο και στη δυτική πτέρυγα το 4^ο Γυμνάσιο και το 4^ο Λύκειο. Αργότερα με την εισαγωγή του θεσμού των Πολυκλαδικών Λυκείων το 4^ο Λύκειο καταργήθηκε στα 1986. το 4^ο Γυμνάσιο εξακολούθησε να στεγάζεται μέχρι το 1991, οπότε και μεταφέρθηκε στο νεότερο σχολείο των Περβολίων.

Μετά τη μεταστέγαση του 4^{ου} Γυμνασίου το συγκρότημα της Κουντουριώτου 1 στεγάζει το τρίτο Λύκειο στο παλαιό κτήριο και το τρίτο Γυμνάσιο στη νέα πτέρυγα.

Το 1995 έγινε μια ακόμα επέκταση στη νότια πλευρά του προαυλίου. Με νομαρχιακή χρηματοδότηση του Δήμου προστέθηκε η αίθουσα πολλαπλών και η αίθουσα τεχνολογίας.

Σε αίθουσα του Γυμνασίου λειτουργεί ικανοποιητικά οργανωμένο εργαστήριο με χρηματοδότηση του Δήμου Ρεθύμνης ενώ οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές φιλοξενούνται σε αίθουσα του Λυκείου. Επίσης σε ένα από τα γραφεία του Α΄ ορόφου του Λυκείου φιλοξενείται και ΕΛΜΕΡ (Ένωση Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης Ρεθύμνης).